

Woensdag 7 augustus 1918 – ochtendeditie

Geen berichten over België

Woensdag 7 augustus 1918 – avondeditie

De toestand in bezet België.

Het Haagse correspondentiebureau meldt:

Van gewoonlijk goed ingelichte zijde vernemen wij het volgende omtrent de toestand in het bezette gebied van België:

Het is voor de in Nederland wonenden moeilijk zich een enigszins juist denkbeeld te vormen van de voedingstoestanden in België. Niettegenstaande dit land dicht bij het onze gelegen is, zijn we metterdaad vrij slecht ingelicht over hetgeen daar omgaat.

De weinige Belgen, die op gezette tijden naar Nederland mogen komen, behoren tot de bemiddelde klasse, die ten koste van geldelijke opofferingen niet zozeer onder de ontberingen lijden als de mindere man. Deze Belgen vertegenwoordigen echter slechts een zeer gering percentage van de grote menigte en men wacht er zich wel voor in hen het toonbeeld te zien van alle in België verblijvende Belgen.

Degenen van onze landgenoten, die zo nu en dan een paspoort krijgen om zich naar België te begeven, kunnen, door de korte duur van hun verblijf en het hotelleven dat zij leiden, onmogelijk het schitterende decor wegdenken, dat in de grote steden de ellende van de huiselijke haard verbergt.

Slechts zij, die België bewonen en voortdurend voeling houden met de verschillende maatschappelijke klassen, kunnen zich een juist beeld vormen van de moeilijke toestand, waarin zich onze zwaar beproefde naburen bevinden.

Ondanks zijn bloeiende landbouw en de enorme vooruitgang op het gebied van de landbouwnijverheid, de akkerbouw en de veeteelt, was België voor de oorlog genoopt zich tot het buitenland te wenden ter verkrijging van een groot deel van de noodzakelijke levensbehoeften voor zijn zeven en een half miljoen inwoners. Zo moest men jaarlijks drie of vier maal meer tarwe invoeren dan het land zelf voortbracht, zegge ongeveer 1,5 miljoen ton, om de bevolking de beschikking te geven over de 232 kg graan, uitmakend het jaarlijks verbruik van elk van zijn inwoners. Nederland zond er iedere week ongeveer een duizendtal vlees- en melkkoeien heen, ongerekend de vele tienduizenden Hollandse schapen, welke iedere herfst naar de slachthuizen te Brussel, Antwerpen, Gent, Luik enz. werden gezonden.

Onze landgenoten, aldus onze berichtgever, weten, welk een onbegrensd afzetgebied onze eieren, boter, groenten, alsmede de oliehoudende zaden uit onze koloniën in België vonden, om nu maar onze voornaamste uitvoerartikelen te noemen.

Canada, de Verenigde Staten, de Zuid-Amerikaanse republieken vulden wat wij aan België niet konden leveren aan door belangrijke zendingen aan levend vee, verduurzaamd vlees, spek, dierlijke en plantaardige vetten. Ten slotte vonden koffie, thee, cacao, specerijen in dat land een afzetgebied dat uitgebreider was naarmate de welvaart er groter werd en het verbruik van deze producten onder alle klassen verspreid was.

De gemiddelde jaarlijkse invoer aan voedingsmiddelen bedroeg dan ook 2,8 miljoen ton.

Sedert vier jaar is dat land naar gezegd kan worden op eigen krachten aangewezen. De vrije handel bestaat niet meer; zijn voorziening uit vreemde herkomst is uitsluitend beperkt tot de door de Belgische Reliefcommissie ingevoerde hoeveelheden.

Als grondslag aannemend de cijfers der aan de oorlog voorafgaande jaren zou België gedurende dat tijdperk uit het buitenland ongeveer elf miljoen ton levensmiddelen hebben moeten ontvangen. Tengevolge van de moeilijkheden van allerlei aard, welke uit de oorlogstoestand voortvloeien, vermocht de Belgische Reliefcommissie, ondanks haar toewijding en de waardevolle medewerking welke haar van alle kanten ten deel viel, niet meer in te voeren dan 2.500.000 ton, dat is minder dan een vierde van de normale behoeften van België; met andere woorden: de Belgische Reliefcommissie heeft in haar vierjarig bestaan nog niet dat kwantum levensmiddelen kunnen invoeren, dat België in een jaar voor de oorlog nodig had en verbruikte.

Het stopzetten van alle invoeren, buiten die van de Belgische Reliefcommissie, heeft een noodlottige terugslag gehad op de binnenlandse productie. Ten gevolge van het gebrek aan kunstmeststoffen, waarvan België naar verhouding van zijn omvang een der grootste afnemers ter wereld was, heeft de bebouwde grond zijn vruchtbaarheid verloren en heeft dientengevolge de opbrengst der gewassen van jaar tot jaar een toenemende vermindering ondergaan. De opheffing van de invoeren van veevoeder heeft de productiviteit van het vee verminderd; de door de Duitsers aan de maalinrichtingen opgelegde verplichting om meel te bereiden tot op 97% van de tot broodbereiding bestemde granen en het verbod op het gebruik van haver, herfst en aardappelen voor veevoeder hebben

aan de veeteelt haar laatste hulpmiddelen ontnomen. Als gevolg van deze omstandigheden zijn de beide bronnen voor de voorziening van de Belgische bevolking bijna opgedroogd. Men kan zich gemakkelijk de noodtoestand voorstellen, die daarvan voor de bevolking het gevolg is geweest.

Zonder enige overdrijving kan beweerd worden, dat er momenteel geen levensmiddelen meer in het land zijn; negen tiende der bevolking kan zich slechts staande houden in de angstige verwachting van de komende oogst en van de karige rantsoenen, die de toewijding van de Belgische Reliefcommissie er in slaagt haar te verschaffen.

De weinige uitstallingen, die men in de grote steden nog aantreft, zijn, op de keper beschouwd, slechts gezichtsbedrog, waarbij de vindingrijkheid van de Belgische winkelier door allerlei kunstmiddeltjes de schaarste aan artikelen tracht te verbergen.

Om te weten wat er omgaat, moet men doordringen tot de haardsteden der drie à vier miljoen Belgen, die steun ontvangen van het Nationaal Steun- en Voedingscomité, tot de woningen van enige miljoenen beambten, ambtenaren, kleine kooplieden, renteniers en mensen met pensioentjes, die, uit schaamte voor het inroepen van steun, er de voorkeur aan geven het zonder te stellen en derhalve gebrek lijden. En wil men een beeld van wat voor ieder van die Belgen deze belangrijke aanvoeren, welke men te Rotterdam ziet inladen, betekenen?

Leg op een schotel 260 gram brood, samengesteld voor een groot gedeelte uit roggemeel, rijst en maïs, 20 gram reuzel of spek, 15 gram bonen of erwten en dan ziet u het dagelijkse rantsoen van de Belg. Volledigheidshalve zij hier nog aan toegevoegd, dat bovendien nog om de drie maanden 50 gram koffie of cacao wordt uitgedeeld.

Is er onder onze landgenoten iemand wiens hart niet inkrimpt bij het aanschouwen van dat hongerrantsoen, waarvan de Belgen moeten leven?

En men moet zich niet verbeelden, dat dit karige en onvoldoende officiële rantsoen aangevuld kan worden door levensmiddelen van eigen bodem. De aanhoudende stijging van de prijzen van de door het eigen land voortgebrachte voedingsmiddelen maakt ze onbereikbaar voor negen tienden der bevolking.

Niet alleen zijn de ondersteunden buiten staat ze zich te verschaffen, maar iedere dag vermeerdert het aantal van de welgestelden, die door het stopzetten van hun zaken, het verlies van hun betrekking, het opvragen van hun spaargeld in de onmogelijkheid verkeren tot deze noodzakelijke aanvulling van de door de ambtelijke organen verstrekte rantsoenen te geraken.

Rundvlees kost 30 tot 35 F per kilo, varkensvlees 40 tot 45 F, spek en vet 65 F, melk 1,5 F per liter, eieren 1,45 F per stuk, de boter wordt frauduleus verkocht voor 40 F per kilo, aardappelen worden clandestien verkocht voor 4 F per kilo, meel voor 19 F, suiker voor 18 F per kilo, een klein bosje nieuwe peentjes kost 1,50 F, een kilogram erwtjes 2,50 F, een bloemkool 2 F, een kropje salade 0,50 F.

Uit deze cijfers kan men afleiden hoe gering het aantal is van degenen die in staat zijn hun voedsel aan te vullen met levensmiddelen van eigen bodem. Onder deze omstandigheden kan men zich de verwoestingen voorstellen, welke door ondervoeding worden veroorzaakt; deze ondervoeding strekt zich uit tot alle klassen van de maatschappij en veroorzaakt een ziekte-toestand en een sterfte welke tot dusver in België onbekend waren, en die België nooit heeft ondervonden, zelfs niet ten tijde van de moorddadigste epidemieën waardoor het land in de 19e eeuw geteisterd werd.

Om de toestand van onze naburen juist te schilderen is er maar één woord: hongersnood.

Als die hongersnood in België nog niet het gruwzame kleed heeft aangenomen van de beruchte hongersnoden, waarvan de geschiedenis ons de dramatische gebeurtenissen heeft overgeleverd, dan is dit uitsluitend te danken aan het steunwerk, dat in België in het leven is geroepen met medewerking van de Nederlandse en Spaanse regeringen. Desondanks leiden alle pogingen en alle opofferingen door onderscheidene regeringen, betrokken bij de hulp aan België en met name door onzijdige regeringen ten hoogste slechts hiertoe, dat het allerergste wordt voorkomen. Ondanks alles wat er gedaan wordt, zet het proces van het lichamelijk verval zijn heimelijk en noodlottig werk onder de bevolking voort. Sla op het eerste het beste kruispunt de menigte op straat slechts ga: de gebogen gestalten, de langzame en onvaste tred, de ingevallen wangen, de magere en bleke gezichten, de van koorts schitterende in de kassen weggezonden ogen bieden de ziektekundige rijke stof tot waarneming.

En dit is nog maar een van de meest in het oog vallende gezichtspunten van de ontzettende toestand. Men zou nog kunnen denken, dat een verbetering der levensvoorwaarden kracht en sterkte zou kunnen brengen aan deze lichamen, die ten gevolge van ontberingen, welke men voor goed in onze moderne beschaving uitgesloten achtte, voor hun tijd zijn uitgeput. Maar volstrekt niet tegen te gaan en onherstelbaar is de steeds groter wordende afwijking tussen geboorte en sterfte. Iedere maand neemt de bevolking van België iets meer af; die afneming der geboorten gedurende deze oorlogsjaren zal nog een zeer lange tijd haar invloed doen gelden op de sociale en economische toestand van het land.

De politiek van het Belgische ministerie.

Men schrijft ons:

Op het officiële noenmaal, dat de Belgische regering aan de parlementsleden te St. Adresse aanbood, heeft minister Cooreman, de nieuwe chef van het kabinet, een redevoering uitgesproken, die mag gelden als de programmarede van het huidige ministerie.

Hij bracht de woorden in herinnering, door koning Albert uitgesproken op de laatste vergadering van het Belgisch parlement op 4 augustus 1914: "Indien de vreemdeling, in weerwil van de neutraliteit, welke wij altijd gewetensvol nakwamen, ons grondgebied schendt, dan zou hij al de Belgen geschaard vinden rondom hun vorst, die nooit zijn grondwettelijke eed zou breken, en rondom de regering, die het volkomen vertrouwen van het land geniet. Ik koester geen vrees voor de toekomst. Een land, dat zich verdedigt dwingt ieders eerbied af; zo'n land kan niet vergaan. God zal met ons zijn in deze rechtvaardige zaak. Leve het onafhankelijk België!"

De gehele bevolking stond ook aan de zijde van de koning, die zo wist te spreken. En nu nog blijven de Belgen getrouw aan het door de koning voorgeschreven ideaal en aan de "vaderlandse eendracht."

"Heden nog, zei de heer Cooreman, zeggen ons de weergalmen, die ons uit België toekomen, dat de Belgische ziel gebleven is wat ze was, ondanks de hartverscheurende beproevingen, vervolgingen, lichamelijke en zedelijke smarten, ellende en rouw gedurende vier jaar verduurd. Heden, zoals op 4 augustus, bezit die ziel haar ontembare fierheid en vurige vaderlandsliefde en wordt ze gesteund door de bewonderenswaardige opbeuring van een hartversterkende godsvrede. Als het waar is, dat enkele verdoodden, bezweken onder verleidingen, waarvan het ons walgt te onderzoeken wat er in mocht aantrekken, zich hebben verlaagd voor de vijand, hem de hand

toegereikt en het vaderland verraden hebben, dan moet men vaststellen, dat de Belgische ziel daarbij schaamte, toorn en smart gevoelde, doch dat ze er tevens een opflakking door kreeg tot vurige vaderlandsliefde en innige behoefte aan eendracht onder de welmenende landgenoten."

Men weet reeds dat de heer Cooreman twee commissies in het leven riep, belast met de studie van de verschillende vraagstukken in verband met de taalkwestie en met het uitgebreid kiesrecht; dat die commissies naderhand met twee derden van de 21 leden zullen aangevuld worden door personen, die gedurende gans de oorlog in bezet België verbleven, en dat de overige leden, die nu zullen benoemd worden, hun werkzaamheden moeten beperken tot het verzamelen van documentatie en het voorbereiden van de oplossingen, die bij de terugkeer in het land aan de algemene commissie zullen onderworpen worden. "Zo, verklaarde de heer Cooreman, zal de regering tonen welk belang zij hecht aan deze vraagstukken, en tevens hoe hoog zij de mening acht van de overgrote meerderheid der natie, in het bezette gebied gebleven en hoeveel eerbied ze heeft voor de prerogatieven van het parlement."

Op deze laatste idee heeft de premier bijzondere nadruk gelegd.

Ook waar hij er op wees, dat de huidige bijeenkomst van uitgeweken parlementsleden slechts een raadgevende macht heeft en dat de meerderheid der wetgevende kamers verblijft onder de druk van de vijand.

"Eendrachtig bekommerd om 's lands heil, bezielde met een zelfde vaderlands gevoel, verlangend de banden van de broederlijke sympathie nauwer toe te halen nu een langdurige scheiding toeliet haar beter te waarderen, hebt ge gedurende enkele dagen uw bijeenkomsten willen hervatten, die u herinneren aan gelukkiger

tijden en u toelaten het genoeg te smaken bijeen te zijn en elkaar uw gedachten van bedachtzame parlementariërs mede te delen...

"De ziel der natie, ik ben er van overtuigd, beheerst uw streven. En daar deze ziel zich met het meeste moreel gezag openbaart in het bezette land, zult ge vooral het oor moeten verlenen aan de stemmen, die ons van daaruit toeklinken.

"Aldus toch verstaat het de regering, mijne heren, de politieke voorzichtigheid en rechtvaardigheid leggen haar dit als een plicht op en onze landgenoten, waarvan de overgrote meerderheid aan gene zijde van de Duitse linie gebleven is, zouden niet begrijpen dat wij anders handelden.

"Zodra zijn vrijheid herwonnen is, zodra het herstel is in zijn volle leven en onafhankelijkheid en in het bezit is van al zijn kinderen, rondom de koning geschaard, zal het land klaar en krachtig zijn wil te kennen geven. De wetgevende macht zal naar die wil luisteren, en meer dan ooit zal dan het paleis van het parlement het paleis der natie zijn."

Daarom is het, dat de regering, bij het uitoefenen der wetgevende macht, zich beperkt tot de maatregelen, die volstrekt noodzakelijk geworden zijn tengevolge van de oorlogsomstandigheden, en tot de documentaire voorbereiding van de vraagstukken van algemene aard, die eenmaal aan de beraadslagingen van het parlement zullen voorgelegd worden.

Overigens beperkte zij haar werkzaamheden tot zaken van bestuurlijke aard: zorgen voor het leger, voor de bevoorrading van het bezette gebied, voor de krijgsgevangenen en de geïnterneerden – voor die in Nederland wordt spoedige hulp toegezegd – en voor de economische heropbouw van het land. Verder is ze erop bedacht om

een "vrede van eer en recht" te bekomen, getrouw aan haar verklaringen van 24 december 1917 aan zijne heiligheid de paus.